

6.5.2 Tõendamata päritoluga energia ehk segajääk

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/944, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju, seab elektritarnijatele kohustuse esitatavatel arvetel või arvel esitavas teabes näidata ära iga energiaallika osakaal tarnija eelmise aasta portfellis sisaldunud elektrienergia tootmise kütusetarbes mõistetaval ja selgelt võrreldaval viisil. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/2001 ehk nn. taastuvenergia direktiiv (RED II) mainib samuti selgesõnaliselt ära vajaduse välja arvutada ja kasutada segajääki.

Energiamajanduse korralduse seaduse §32¹⁰ lõike 9 alusel on süsteemihaldajal kohustus välja töötada meetodika ja avaldada 30. juuniks eelneva kalendriaasta kohta arvutatud segajääk.

Segajääk väljendab elektrienergia kogumit, mille osas ei ole tarbijatele päritolu tõendatud päritolutunnistustega. Eestis võib taastuvast energiaallikatest toodetud elektrienergia tarbimise tõendamiseks kasutada ainult Eestis või mõnest Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigist Eestisse imporditud päritolutunnistust. Tarbimise tõendamiseks märgitakse päritolutunnistus kustutatuks. Riiklik segajääk võimaldab omistada elektrimüüjate tarnitud, kuid päritolutunnistustega katmata elektrienergiale arvutuslikult päritolu ja muuta esitatavad andmed võrreldavaks. Segajääk on oluline abivahend vältimaks samast allikast toodetud elektrienergia mitmekordselt arvesse võtmist.

Kuna nii (elektri)energiaturg kui päritolutunnistuste turg on tänapäeval rahvusvahelise iseloomuga, siis segajääkide ja üleeuroopalise segajäägi arvutuse süstematiseerimine ja tsentraliseerimine on pigem loogiline samm ning aitab kahandada ebatäpsusi või ebakõlasid, mida riigiti erinevate arvutusmeetodikate puhul esineda võib. Loomulikult on iga riigi puhul jäetud otsustusvabadus, kas kasutada kesket arvutust või arvutada segajääk ise vastavalt sisemaistele õigusaktidele ja nõuetele.

Elering on arvutanud Eesti sisemaist segajääki alates 2014. aastast RE-DISS (Reliable Disclosure Systems In Europe) avaldatud parima praktika juhiste järgi. Alates 2015. aastast võttis AIB, mille täisliige Elering on, RE DISS käest üleeuroopalise segajäägi arvutamise kohustuse üle ning uuendas ja täiendas 2020. aastal arvutuse metoodikat. Viimastel aastatel on Elering riikliku segajäägi aluseks võtnud AIB poolt koostatud ja kooskõlastatud üleeuroopalise segajäägi arvutused.